

STANOVISKO

hlavného kontrolóra mesta k návrhu viacročného rozpočtu mesta Humenné na roky 2023-2025 a k návrhu Programového rozpočtu

V zmysle ustanovenia § 18f ods.1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v neskorších predpisov, predkladám Stanovisko k návrhu rozpočtu mesta Humenné na roky 2023-2025 a k návrhu Programového rozpočtu na uvedené obdobie. Stanovisko bolo spracované na základe predložených návrhov, prognóz makroekonomických ukazovateľov a ďalších verejne dostupných informácií vrátane vlastných analýz a zisťovaní.

A) VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA STANOVISKA

Podľa § 4 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“) *rozpočet obce je základným nástrojom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce. Obsahuje príjmy a výdavky mesta ako aj rozpočty príjmov a výdavkov rozpočtových organizácií zriadených mestom.*

Pri spracovaní stanoviska som vychádzal z posúdenia predloženého návrhu viacročného rozpočtu mesta Humenné na roky 2023-2025 a z návrhu programového rozpočtu (ďalej len „návrh rozpočtu“) z hľadiska zákonnosti a z hľadiska metodickej správnosti.

1. Zákonnosť predloženého návrhu rozpočtu

Pri posúdení zákonnosti predloženého návrhu rozpočtu ide o posúdenie súladu so všeobecne záväznými právnymi predpismi a dodržanie informačnej povinnosti zo strany mesta.

1.1 Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Návrh rozpočtu bol spracovaný v súlade s ustanovením Čl.9 ods.1 ústavného zákona číslo 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, so zákonom č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s ustanovením § 9, ods. 1 až 3 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Návrh rozpočtu zohľadňuje aj ustanovenia zákonov, nariadení a zásad :

- Zákon č.564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov
- Zákon č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády č.356/2017 Z. z. o rozdeľovaní, výnosu dane z príjmov územnej samospráve v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, *na základe ktorého v súlade s §2 a §3 predmetného zákona bol spracovaný návrh nového VZN o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, ktoré by po schválení v mestskom zastupiteľstve nadobudlo účinnosť od 1.1.2023*

- Zákon č.597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení zmien a doplnkov
- Opatrenie č. MF/005799/2021-421 z 9. júna 2021, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/010175/2004-42 z 8. decembra 2004 , ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Štatistického úradu Slovenskej republiky č.257/2014 Z.z., ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COFOG).
- Zásady hospodárenia a nakladania s majetkom Mesta Humenné
- Návrh VZN, ktorým sa mení VZN č.151/2019 o príspevkoch na čiastočnú úhradu nákladov činností v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Humenné
- VZN č. 177/2021, ktorým sa mení a dopĺňa VZN č. 158/2019 o poskytovaní dotácií z rozpočtu Mesta Humenné
- Návrh VZN, ktorým sa mení VZN č.178/2021 o určení výšky finančných prostriedkov na mzdy a prevádzku škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti na Mesta Humenné na rok 2023
- Ostatné platné VZN a normy

1.2 Dodržanie informačnej povinnosti zo strany mesta Humenné

Návrh rozpočtu bol zverejnený na úradnej tabuli Mesta Humenné dňa 29.11.2022 a na webovej stránke v zákonom stanovenej lehote, najmenej 15 dní pred jeho schválením v MsZ (§ 9 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení zmien a doplnkov).

2. Metodická správnosť predloženého návrhu rozpočtu

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR MF/005799/2021-421 z 9. júna 2021, ktorým sa stanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších predpisov. Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2023 – 2025 pod č. MF/005055/2022-411. Príručka na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na horeuvedené roky bola vydaná v súlade s § 14 zákona č.523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov a obsahuje textovú a prílohovú časť.

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade s ústavným zákonom č.493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, a to konkrétne v zmysle Čl. 9 ods. 1, podľa ktorého subjekty verejnej správy sú povinné zostavovať svoj rozpočet najmenej na tri rozpočtové roky, pričom súčasťou návrhu rozpočtu je aj schválený rozpočet na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu za predchádzajúce dva rozpočtové roky. Subjekty verejnej správy zohľadňujú pri zostavení svojho rozpočtu prognózy zverejnené ministerstvom financií.

Metodická správnosť predloženého návrhu programového rozpočtu - návrh programového rozpočtu pre roky 2023 - 2025 v súlade s § 4 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy obsahuje údaje o zámeroch a cieľoch mesta, ktoré bude realizovať z výdavkov

rozpočtu mesta. Rozpracovanie návrhu rozpočtu do programov, podprogramov a prvkov značne zvyšuje informačnú hodnotu návrhu rozpočtu, s možnosťou prezentovať ciele a monitorovať ich dosahovanie. Programový rozpočet je založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich schválené priority a rozloženie disponibilných rozpočtových zdrojov do programov s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov.

B) VÝCHODISKÁ TVORBY NÁVRHU ROZPOČTU

Východiskom pre tvorbu návrhu rozpočtu mesta Humenné bol návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2023-2025, schválené a navrhované legislatívne zmeny dotknutých právnych noriem a vývoj hospodárenia mesta za rok 2022.

V návrhu rozpočtu verejnej správy sa uvádza, že bol pripravovaný v mimoriadne komplikovaných podmienkach kulminujúcej polykrízy. Svetová, no predovšetkým európska ekonomika a obyvateľstvo v polykríze čelia kombinácii bezprecedentného rastu cien energií, vysokej inflácii, zároveň sú postihnutí rôznymi ďalšími dopadmi a nákladmi vojnového konfliktu na území Ukrajiny, a to všetko po dvoch rokoch ekonomicky poznačených stále ešte doznievajúcou pandémiou ochorenia COVID-19. Hlavným cieľom rozpočtu na rok 2023 preto nevyhnutne je primárne čo najvýznamnejšia kompenzácia, resp. eliminácia negatívnych dopadov predmetných kríz, z nich ekonomicky najzásadnejším a najnákladnejším bude boj s energetickou krízou. Rozpočet aj preto obsahuje mimoriadny objem výdavkov na historický rast platov učiteľov (v priebehu roka až o 23,2%), iných štátnych zamestnancov (17,7%), historický nárast dôchodkov (valorizácia 11,8%), rodinný balík pre rodiny s deťmi (transfer rodinám presahujúci 1,1 mld. eur), pričom reflektuje aj na významné zvýšenie platov zdravotníckych pracovníkov, atď. Popri uvedených trvalých opatreniach prináša aj jednorazové zdroje v objeme 3,5 mld. eur pre firmy, obyvateľstvo a verejné inštitúcie, ktorými pomôže vysporiadať sa s enormným nárastom cien energií.

Podľa zverejnených prognóz (z 9/2022) slovenská ekonomika posilní v roku 2022 o 1,9 %. Rast ekonomiky je spôsobený prevažne otváraním ekonomiky po pandémii, rastom investícií a rastom spotreby domácností, pričom pokles uvedených parametrov sa očakáva už v druhom polroku 2022. V roku 2023 sa očakáva rast HDP iba na úrovni 0,6 % - z dôvodu napätej situácie s energiami, avšak vláda očakáva na základe svojich opatrení na zmiernenie dopadu rastu cien energií na domácnosti a firmy ochranu ekonomiky pred recesiou či hlbším poklesom. Disponibilné príjmy domácností podporí valorizácia platov, rodinný balík ako aj cieľená pomoc pre domácnosti najviac postihnuté rastom energií. Firemný sektor by mali podporiť kompenzačné schémy.

Schodok rozpočtu verejnej správy sa na rok 2022 odhaduje v metodike ESA 2010 na úrovni 4,97% HDP.

Rozpočtový cieľ na rok 2023 je stanovený na úrovni 6,44 % HDP. Rozpočet na budúci rok vytvára priestor na potrebnú reakciu vlády vzhľadom na výrazný rast cien energií. Podľa plánov vlády by schodkové hospodárenie malo postupne klesnúť pod 3 % HDP. V roku 2022 sa očakáva začatie klesajúceho trendu vývoja dlhu, ktorý po dvoch rokoch rastu klesne na úroveň 59,4 % HDP. Hrubý dlh bude pokračovať v poklese aj v roku 2023 pod úroveň 58 % HDP, čomu výrazne pomôže vysoká očakávaná inflácia a aj využitie naakumulovaných likvidných zdrojov. Strednodobá prognóza za horizontom budúceho roku naznačuje kontinuálny no miernejší pokles dlhu verejnej

správy. Dlh v pomere k HDP v rokoch 2024 a 2025 bude naďalej klesať, avšak s odznením inflácie pozvoľnejšie.

C) TVORBA NÁVRHU VIACROČNÉHO ROZPOČTU

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v členení podľa §9 ods.1 citovaného zákona na:

- a) rozpočet na príslušný rozpočtový rok – rok 2023,
- b) rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku – rok 2024
- c) rozpočet na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet podľa písmena b) rok 2025

Návrh rozpočtu na roky 2023 - 2025 je zostavený v rovnakom členení, v akom sa zostavuje rozpočet na príslušný rozpočtový rok. Rozpočet mesta pre príslušný rok je záväzný (rok 2023), rozpočty na nasledujúce dva rozpočtové roky majú len orientačný charakter a ich ukazovatele budú v ďalších rokoch spresnené.

Návrh rozpočtu na roky 2023 - 2025 sa v súlade s §10 ods.3 až 7 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne člení na:

- bežný rozpočet, t. j. bežné príjmy a bežné výdavky,
- kapitálový rozpočet, t. j. kapitálové príjmy a kapitálové výdavky,
- finančné operácie.

Príjmy a výdavky rozpočtov na roky 2024 – 2025 v zmysle §9 ods.3 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy **nie sú záväzné**.

Návrh rozpočtu je predložený na schválenie v záväznom členení v príjmovej časti na úrovni hlavnej kategórie ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie a vo výdavkovej časti na úrovni kategórie ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie **tak, ako to určuje §10 ods.4 zákona č.583/2004 Z. z.** o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

V súlade s §4 ods.5 a §10 ods.4 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy je návrh rozpočtu výdavkov **podrobne spracovaný podľa programov, podprogramov a prvkov vo finančnom vyjadrení**. Každý program má stanovený zámer, zodpovednosť; podprogram má stanovený cieľ s príslušným merateľným ukazovateľom.

V súlade s **§10 ods.5 zákona č.583/2004 Z.z.** o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy je návrh rozpočtu príjmov predložený v členení podľa rozpočtovej klasifikácie.

Návrh rozpočtu obsahuje aj údaje o finančných operáciách tak ako to určuje §10 ods.6 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Návrh rozpočtu obsahuje predpokladaný objem výnosu z dane príjmov fyzických osôb zo ŠR podľa zákona č.564/2004 Z.z. v platnom znení o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a Nariadenia vlády SR č.668/2004 Z.z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov v znení neskorších predpisov.

Návrh rozpočtu obsahuje v súlade s §4 ods.3 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy príjmy a výdavky, v ktorých sú vyjadrené finančné vzťahy k právnickým osobám, fyzickým osobám - podnikateľom, podnikateľským subjektom pôsobiacim na území mesta, vyplývajúce pre nich zo všeobecne záväzných nariadení mesta, neštátnym školským zariadeniam a z uzatvorených zmluvných vzťahov.

Významný finančný objem predstavujú transfery zo štátneho rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy (základné školstvo, školský úrad, matrika, register obyvateľstva, ŠFRB, stavebný poriadok, starostlivosť o životné prostredie , ...); transfery v rámci verejnej správy zo štátneho rozpočtu (aktivačná činnosť, hmotná núdza); transfery z rozpočtu mesta (školstvo – originálne kompetencie).

Jeho súčasťou sú v súlade s §4 ods.4 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy rozpočty príjmov a výdavkov rozpočtových organizácií a príspevky príspevkovým organizáciám, zriaďovateľom ktorých je Mesto Humenné. Obsahuje finančné vzťahy k obchodným spoločnostiam, zakladateľom ktorých je Mesto Humenné.

Návrh rozpočtu príjmov a výdavkov zahŕňa transfery v rámci verejnej správy – zo štátneho rozpočtu.

Návrh rozpočtu mesta (tabuľková časť) obsahuje skutočné plnenie rozpočtu za roky 2020, 2021, schválený rozpočet na rok 2022 a údaje o očakávanej skutočnosti v roku 2022. Je zostavený na tri rozpočtové roky, a tým mesto Humenné dodržalo ustanovenie § 4 ods. 6 zákona č.523/2004 Z.z. v platnom znení a ust. Čl. 9 ods. 1 Ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. v platnom znení.

D) NÁVRH ROZPOČTU CELKOM (v €)

V členení podľa §10 ods.3 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Rozpočet spolu

(v €)

Rozpočtové roky	Schválený rozpočet 2022	Návrh rozpočtu 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025
Príjmy	30 280 831	36 026 912	36 938 387	38 793 336
Výdavky	30 280 831	36 026 912	36 938 387	38 793 336
Hospodárenie: vyrovnanosť	0	0	0	0

Bežný rozpočet

(v €)

Rozpočtové roky	Schválený rozpočet 2022	Návrh rozpočtu 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025
Bežné príjmy	28 250 414	31 989 835	33 273 147	35 028 096
Bežné výdavky	27 450 056	30 883 522	31 843 470	31 991 557
Hospodárenie: prebytok	800 358	1 106 313	1 429 667	3 036 539

Kapitálový rozpočet

(v €)

Rozpočtové roky	Schválený rozpočet 2022	Návrh rozpočtu 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025
Kapitál. príjmy	933 182	2 846 377	3 265 240	3 765 240
Kapitál. výdavky	1 852 990	3 863 482	3 620 000	5 322 000
Hospodárenie: schodok	-919 808	-1 017 105	-354 760	-1 556 760

Finančné operácie

(v €)

Rozpočtové roky	Schválený rozpočet 2022	Návrh rozpočtu 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025
Príjmové finančné operácie	1 097 235	1 190 700	400 000	0
Výdavkové finančné operácie	977 785	1 279 908	1 474 917	1 479 779
Hospodárenie: zostatok	119 450	-89 208	-1 074 917	-1 479 779

Návrh rozpočtu mesta na rok 2023 je zostavený ako vyrovnaný, obsahuje celkové príjmy vo výške 36 086 412 €, v rovnakej výške sú navrhnuté i celkové výdavky. Bežný rozpočet je zostavený ako prebytkový, prebytok vo výške +1 106 313 €, kapitálový rozpočet je zostavený so schodkom -1 017 105 € a rozpočet finančných operácií so schodkom -89 208 €. Uvedená skladba návrhu rozpočtu je v súlade s §10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

D.1 ROZPOČET PRÍJMOV

(v €)

Príjmy celkom	Schválený rozpočet 2022	Návrh rozpočtu 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025
bežné príjmy	28 250 414	31 989 835	33 273 147	35 028 096
kapitálové príjmy	933 182	2 846 377	3 265 240	3 765 240
finančné operácie príjmov	1 097 235	1 190 700	400 000	0
Spolu	30 280 831	36 026 912	36 938 387	38 793 336

Rozpočet bežných príjmov je navrhovaný v objeme 31 989 835 €, *čo predstavuje oproti schválenému rozpočtu na rok 2022 nárast o takmer 3,75 mil. €*. Bežné príjmy rozpočtu t. j. vlastné príjmy sú tvorené daňovými a nedaňovými príjmami. Ostatné príjmy sú tvorené transfermi na prenesený výkon štátnej správy, grantmi a dotáciami. Najvýznamnejšou položkou bežných príjmov mesta je daň z príjmov fyzických osôb tzv. podielová daň zo ŠR. V návrhu rozpočtu **na rok 2023** sú podielové dane zapracované **vo výške 15 968 538 € (+1,097 mil €, t.j. +7,38% oproti schválenému rozpočtu na rok 2022)**.

Miestne dane a poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady sa na rok 2023 rozpočtujú v sadzbách dane z nehnuteľností, poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady a iné miestne dane v zmysle návrhu VZN, ktorého účinnosť sa predpokladá od 1.1.2023 so zohľadnením neplatičov oproti predpisom týchto daní a poplatku – navrhované sadzby platné od 1.1.2023 predpokladajú celkové príjmy na úrovni 3 747 361 € (**+1,717 mil €, t.j. +84,62% oproti schválenému rozpočtu na rok 2022**).

Celkové **daňové príjmy vo výške 19 715 899 €** tvoria stabilnú a zároveň najvýznamnejšiu zložku rozpočtu mesta, táto skutočnosť sa nemení ani v roku 2023.

Nedaňové príjmy obsahujú príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku mesta, z vlastnej činnosti mesta a mestom zriadených rozpočtových organizácií. **Príjmy z podnikania a z vlastníctva** sú v návrhu rozpočtu na rok 2023 plánované oproti rozpočtu na rok 2022 s poklesom o 28 521 € na úrovni 1 900 400 €. V návrhu rozpočtu sú zapracované príjmy z prenájmu mestských pozemkov, z prenájmu domu smútku, zapracovaný je aj príjem z prenájmu nebytových priestorov vrátane služieb účtovaných réžii a takisto sú zapracované aj príjmy od klientov Zariadenia pre seniorov na Starinskej ulici, a to vo výške 84 200 € (-200tis € oproti schválenému rozpočtu na rok 2022).

Financovanie preneseného výkonu štátnej správy (matrika, register obyvateľstva, ŠFRB, stavebný úrad, školstvo...) bude aj v rokoch 2023 - 2025 zo štátneho rozpočtu prostredníctvom transferov. Transfery na prenesený výkon štátnej správy školstva sú zapracované vo výške **8 248 034 €** a pre deti v hmotnej núdzi – školské potreby vo výške **4 000 €, stravné vo výške 90 000 €**. Celkový rozpočet školstva v príjmovej časti je vo výške **16 744 995 €** a použije sa na výdavky rozpočtované v Programe 8 na jednotlivé aktivity. S účinnosťou od 01.01.2018 sa na základe novely zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov rozpočtujú všetky príjmy a všetky výdavky na všetkých účtoch rozpočtových organizácií mesta.

Rozpočet kapitálových príjmov je navrhovaný pre rok 2023 v objeme **2 846 377 €**, v tom vlastný príjem z predaja pozemkov vo výške **50 000 €**. Do návrhu rozpočtu kapitálových príjmov v zmysle platnej metodiky pre zostavenie rozpočtu bolo potrebné zapracovať aj očakávané tuzemské kapitálové granty a transfery vo výške **2 796 377 €**. Návrh rozpočtu príjmov je zostavený zodpovedne, spracovatelia uplatnili pri rozpočtovaní príjmov princíp opatrnosti a zodpovednosti. Pri takejto konštrukcii návrhu rozpočtu predpokladám naplnenie príjmovej časti rozpočtu viacmenej bez rizík, dôležité bude naplnenie príjmov na strane miestnych daní a poplatkov s ohľadom na zvýšenie jednotlivých sadzieb a možného rizika zvýšenia počtu neplatičov. Naplnenie výnosu dane z príjmov bude závisieť od vývoja makroekonomických ukazovateľov hospodárstva počas roka 2023.

Čerpanie úverových zdrojov v roku 2023 nie je predpokladané. Mesto spĺňa podmienky v zmysle zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy pre prijatie návratných zdrojov financovania.

D. 2 ROZPOČET VÝDAVKOV

(v €)

Výdavky celkom	Schválený rozpočet 2022	Návrh rozpočtu 2023	Návrh rozpočtu 2024	Návrh rozpočtu 2025
bežné výdavky	27 450 056	30 883 522	31 843 470	31 991 557
kapitálové výdavky	1 852 990	3 863 482	3 620 000	5 322 000
finančné operácie výdavkov	977 785	1 279 908	1 474 917	1 479 779
Spolu	30 280 831	36 026 912	36 938 387	38 793 336

Bežné výdavky sú rozpočtované podľa funkčnej a ekonomickej klasifikácie a sú alokované do 8 programov. Z rozpočtu bežných výdavkov mesto predpokladá financovať výdavky na výkon samosprávnej pôsobnosti mesta, zabezpečiť činnosť rozpočtových organizácií a poskytnúť príspevky pre svoje príspevkové organizácie, výdavky spojené so správou, údržbou majetku mesta, záväzky mesta, výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov, **tak ako to ukladá ustanovenie §7 ods.1 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.**

V návrhu rozpočtu sú zapracované aj rôzne benefity pre občanov mesta, a to konkrétne v týchto programoch:

- Program 4 – seniori stravovanie.....261 518 €
- Program 5 – zvýhodnené cestovné.....17 000 €

V návrhu rozpočtu na rok 2023 sú v konkrétnych programoch vyčlenené finančné prostriedky na poskytnutie dotácií, ktoré mesto môže poskytnúť podľa ustanovení §7 ods.4 **zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.** V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na dodržiavanie zákona č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Pre obchodné spoločnosti so 100% majetkovou účasťou mesta navrhuje vyčleniť v Programe 6, aktivita 3 – Zabezpečenie vysielačích a vydavateľských služieb – 112 000 € pre Humenská TV, s.r.o., podľa §7 ods.2 zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy na zabezpečenie výroby a odvysielanie televíznych relácií.

Vývoj bežných výdavkov za roky 2020– 2023

(v €)

	Skutočnosť rok 2020	Skutočnosť rok 2021	Schválený rozpočet 2022	Očakávaná skutočnosť 2022	Návrh rozpočtu rok 2023
Bežné výdavky	25 539 435	27 498 278	27 450 056	30 508 546	30 883 522

Nárast bežných výdavkov na rok 2023 bol zaznamenaný najmä v týchto programoch:

- Program 1 – Strategické plánovanie, regionálny rozvoj a majetok mesta.....+ 53 253 €
- Program 2 – Samospráva mesta a jej výkonný aparát.....+ 252 161 €
- Program 3 – Verejný poriadok.....+ 92 305 €

- Program 5 – Verejno-prospešné služby.....+ 645 162 €
- Program 6 – Kultúra a rôzne spoločenské aktivity pre každého.....+ 12 195 €
- Program 7 – Šport.....+ 731 716 €
- Program 8 – Vzdelávanie.....+ 1 798 746 €

Navrhovaný rozpočet bežných výdavkov na rok 2023 v objeme **30 883 522 €** predpokladá v porovnaní s návrhom rozpočtu bežných príjmov **úsporu vo výške 1 106 313 €** (rok 2022 úspora 800 358 €). Tým mesto vytvorí čiastočné finančné zdroje na krytie výdavkov v súlade s ustanovením §10 ods.7 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Transfery rozpočtovým organizáciám sa rozpočtujú na základe Všeobecne záväzného nariadenia o určení výšky finančných prostriedkov na mzdy a prevádzku škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Humenné (originálne kompetencie), ako aj očakávaného rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy v oblasti školstva. Návrh rozpočtu obsahuje návrh na pridelenie finančných prostriedkov pre neštátne školy a školské zariadenia, ktoré mesto poskytuje na mzdy a prevádzku podľa §6 ods.12 písm.b) zákona č.596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov. Finančné prostriedky na 1 dieťa, žiaka (normatív) sú navrhnuté podľa návrhu VZN o určení výšky finančných prostriedkov na mzdy a prevádzku škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Humenné na rok 2023.

Výdavky na základné školstvo sú z veľkej časti závislé od príjmov t. j. transferov zo štátneho rozpočtu a je tak isté, že výdavky na základné školy sa budú v priebehu roka zvyšovať v závislosti od poskytnutia transferov na prenesený výkon štátnej správy v školstve.

Vo výdavkoch sú zapracované aj bežné a kapitálové transfery pre príspevkové organizácie na rok 2023.

(v €)		Skutočnosť 2020	Skutočnosť 2021	Schválený rozpočet 2022	Očakávaná skutočn. 2022	Návrh rozpočtu 2023
Technické služby	Bežný príspevok	2 257 568	2 443 980	2 497 620	2 918 832	3 094 244
	Kapitálový príspevok	21 771	99 996	0	90 877	0
SRaŠZ	Bežný príspevok	833 581	898 120	1 110 000	1 395 281	1 841 716
	Kapitálový príspevok	69 000	90 000	0	87 058	0
MsKS	Bežný príspevok aktivita 6.1	322 184	378 620	436 837	445 742	457 055
	Bežný príspevok aktivita 6.4	0	0	0	0	0
	Kapitálový príspevok	80 933	41 280	0	0	20 000

Názov		Rozpočet 2023 v €		Rozpočet 2024 v €		Rozpočet 2025 v €	
		Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť
Technické služby	príjmy	3 647 744	48 000	3 897 200	48 000	3 897 200	48 000
	výdavky	3 647 744	34 880	3 897 200	34 880	3 897 200	34 880
	príspevok zriaďovateľa	3 094 244	-	3 316 000	-	3 316 000	-
MsKS	príjmy	668 907	59 000	747 547	63 100	795 495	65 200
	výdavky	668 907	58 295	747 547	59 443	795 495	62 909
	príspevok zriaďovateľa	457 055	-	515 695	-	543 643	-
SRaŠZ	príjmy	2 115 716	-	2 277 444	-	2 277 444	-
	výdavky	2 082 602	-	2 243 244	-	2 243 244	-
	príspevok zriaďovateľa	1 841 716	-	1 994 444	-	1 994 444	-

Návrh rozpočtu bol spracovaný na základe požiadaviek jednotlivých odborov mestského úradu, požiadaviek príspevkových organizácií, návrhov obchodných spoločností založených mestom Humenné, žiadostí zriaďovateľov neštátnych a cirkevných škôl a školských zariadení a žiadostí o poskytnutie dotácií. Je nutné podotknúť, že požiadavky neboli vo všetkých prípadoch zahrnuté do návrhu rozpočtu v plnom rozsahu; bolo potrebné vykonať korekciu z dôvodu výšky potenciálnych príjmov mesta. Rozpočet mesta bol daný dňa 29.11.2022 aj na verejnú diskusiu a pripomienkovanie občanmi.

Návrh kapitálového rozpočtu výdavkov je vo výške **3 863 482 €**. Navrhované výdavky sú oproti schválenému rozpočtu roku 2022 vyššie o 2 010 492 €.

Navrhované kapitálové výdavky na zabezpečenie realizácie rozvojových programov budú kryté potencionálnymi vlastnými príjmami, z transferu zo štátneho rozpočtu, z prostriedkov rezervného fondu, z prebytku bežného rozpočtu a z transferu zo štrukturálnych fondov EÚ.

Mesto Humenné v roku 2023 pokračuje v realizácii participatívneho rozpočtu. Participatívny rozpočet je nástroj, ktorý umožňuje občanom priamo sa zapojiť do rozhodovacieho procesu o prerozdeľovaní finančných zdrojov z rozpočtu mesta.

Obyvatelia mesta sa tak môžu aktívne angažovať v plánovaní, vytváraní, realizácii a kontrole verejných služieb a financovania samosprávy. Mesto Humenné vyčlenilo v roku 2023 na tieto aktivity 5000 €.

Po oboznámení sa s návrhom rozpočtu výdavkov ako celku, konštatujem, že Mesto Humenné na rok 2023 navrhuje celkový rozpočet výdavkov oproti schválenému rozpočtu na rok 2022 vyšší o 5 746 081 €.

PROGRAMOVÝ ROZPOČET

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v §4 ods.5 „rozpočet obce obsahuje aj zámery a ciele, ktoré bude obec realizovať z výdavkov rozpočtu obce“ ukladá samosprávam uplatňovať moderné metódy tvorby rozpočtu a nové nástroje rozpočtového procesu zamerané na plnenie stanovených cieľov za podmienok efektívneho, hospodárneho, účelného a účinného vynakladania finančných zdrojov, ktoré má mesto k dispozícii-tzv. programové rozpočtovanie.

Programový rozpočet tvorí 8 programov a 54 aktivít /podprogramov/:

Program 1: Strategické plánovanie, regionálny rozvoj a majetok mesta, 8 aktivít

Celkové výdavky.....5 376 631 €

z toho:

bežné výdavky.....1 689 149 €

kapitálové výdavky.....3 687 782 €

finančné výdavky.....0 €

Program 2: Samospráva mesta a jej výkonný aparát, 5 aktivít

Celkové výdavky.....4 894 477 €

z toho:

bežné výdavky.....3 551 157 €

kapitálové výdavky.....68 000 €

finančné operácie.....1 275 320 €

Program 3: Verejný poriadok, 1 aktivita

Celkové výdavky.....792 801 €

z toho:

bežné výdavky.....785 213 €

kapitálové výdavky.....3 000 €

finančné operácie.....4 588 €

Program 4: Sociálne služby, 11 aktivít

Celkové výdavky.....1 551 413 €

z toho:

bežné výdavky.....1 551 413 €

kapitálové výdavky.....0 €

Program 5: Verejno-prospešné služby, 5 aktivít

Celkové výdavky.....3 676 684 €

z toho:

bežné výdavky mesta.....497 440 €

bežné výdavky ako transfer.....3 094 244 €

kapitálové výdavky ako transfer.....85 000 €

Program 6: Kultúra a rôzne spoločenské aktivity pre každého, 5 aktivít

Celkové výdavky.....1 148 195 €

z toho:

bežné výdavky ako transfer pre MsKS..... 457 055 €

bežné výdavky mesta..... 671 140 €

kapitálové výdavky pre MsKS.....20 000 €

Program 7: Šport, 11 aktivít

Celkové výdavky.....1 841 716 €

z toho:

bežný transfer pre SRaSZ spolu 1 841 716 €

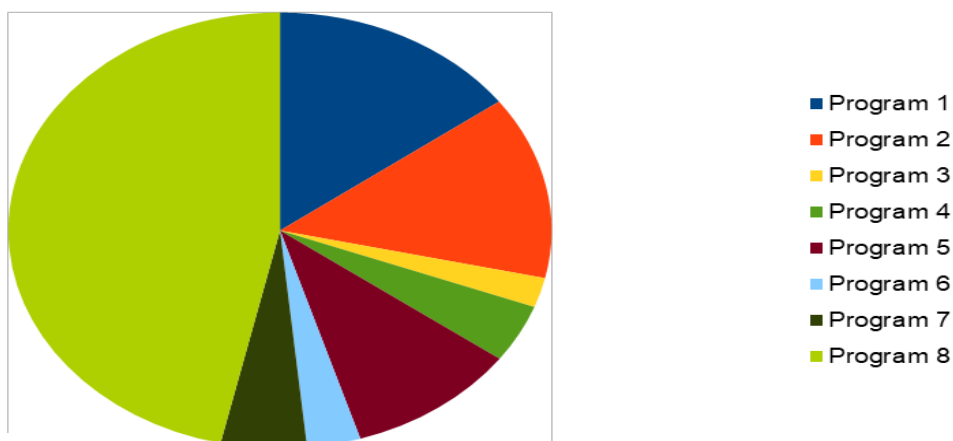
Program 8: Vzdelávanie, 8 aktivít

Celkové výdavky.....16 744 995 €

z toho:

bežné výdavky 16 744 995 €

Celkové výdavky podľa jednotlivých Programov v €

Jednotlivé „Programy“ sú rozpracované v textovej a tabuľkovej podobe predkladaného návrhu rozpočtu jednotlivými správcami programov a aktivít.

RIZIKÁ NÁVRHU ROZPOČTU A ODPORÚČANIA

Navrhovaný rozpočet je zostavený tak, aby minimalizoval možnú mieru rizík, ktoré majú vplyv na plnenie rozpočtu, ale aby bola zabezpečená komplexná udržateľnosť a konzistentnosť navrhovaného rozpočtu bude nevyhnutné zodpovedne pristupovať k plneniu bežných príjmov ako aj k čerpaniu prostriedkov v súlade s jednotlivými programami, podprogramami, projektami, zámermi a cieľmi zo strany všetkých subjektov, ktoré na rozpočte participujú. Z hľadiska dlhodobej

udržateľnosti dobrej kondície rozpočtu treba brať do úvahy aj súčasnú neistotu vo vývoji ekonomiky v dôsledku doznievajúcej pandémie, pretrvávajúcej energetickej krízy, legislatívnych opatrení vlády a ich možný vplyv na rozpočet.

K dosiahnutiu navrhovaných cieľov s udržaním komplexnej udržateľnosti a konzistentnosti navrhovaného rozpočtu je **nevyhnutná pozornosť všetkých participujúcich zložiek pri plnení príjmov, ale najmä čerpaní výdavkov.** Podobne ako v predchádzajúcich obdobiach aj v nastávajúcom rozpočtovom roku je dôležité disciplinovane pristupovať najmä k čerpaniu prostriedkov v zmysle jednotlivých programov, podprogramov a projektov dodržiavaním zásady hospodárnosti, aby sa v konečnom dôsledku dodržala koncepcia navrhovaného vyrovnaného rozpočtu. ***Udržanie rozpočtu v reálnych podmienkach je totiž predpokladom a východiskom k splneniu cieľov aj viacročného programového rozpočtu. Z tohto dôvodu opätovne odporúčam posilniť výkon pravidelnej vnútornej finančnej kontroly v súlade so zákonom č.357/2015 Z.z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov.***

Rizikami návrhu rozpočtu, ktoré Mesto Humenné nemá možnosť ovplyvniť sú legislatívne zmeny s priamym dopadom na rozpočet mesta (zvýšenie daňového bonusu, nárast miezd, mimoriadne odmeny a príspevky), nenaplnenie daňových príjmov, nenaplnenie prognózy výnosu dane z príjmov fyzických osôb – podielovej dane zo štátneho rozpočtu. Naopak, rizikami, ktoré môže Mesto Humenné ovplyvniť je nenaplnenie rozpočtu kapitálových príjmov, nenaplnenie rozpočtu v oblasti z príjmov z podnikania a vlastníctva mesta a iných nedaňových príjmov.

Ako ***možné riziká pri navrhnutom rozpočte výdavkov na rok 2023*** sa javia nedostatočné navýšenie finančných prostriedkov na úhradu energií v súvislosti s plánovanou podporou štátu len do 31.3.2023 a avizovaným zvýšením regulovaných cien elektrickej energie, zemného plynu a tepla a rozpočtovanie nákladov mesta na zabezpečenie prevádzky zariadenia pre seniorov, kde je potrebné zvýšiť úsilie pri naplňaní kapacity, čím sa zvýšia príjmy od klientov a zároveň podpora zo strany ministerstva .

Možnosti mesta dosahovať oveľa vyššie príjmy napr. z daní, prenájmov sú už veľmi oklieštené, zvýšenie príjmov z podielových daní je minimálne vzhľadom na klesajúci počet obyvateľov mesta a na vládne opatrenia v súvislosti so zvyšovaním daňového bonusu, čo má vplyv na výšku podielových daní. Otázkou ostávajú ohlasované zmeny pri prerozdeľovaní výnosu dane z príjmov právnických osôb, ktoré by malo aspoň čiastočne vykryť výpadky výnosu z dane z príjmov fyzických osôb. K zabezpečeniu všetkých úloh mesta ***je možné pristupovať aj racionalizáciou výdavkov, vyššou obsadenosťou prevádzkových budov, racionalizáciou ZŠ a MŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta alebo zvyšovaním príjmov formou nových zdrojov bežných príjmov resp. ich kombináciou.*** Rozvoj mesta je potrebné zabezpečiť v prvom rade z externých zdrojov a v druhom rade z vlastných prostriedkov. Zohľadnenie všetkých týchto skutočností je kľúčovou úlohou v strednodobom horizonte k udržiavaniu finančnej stability mesta.

Z Á V E R

Návrh rozpočtu na rok 2023 a roky 2024 – 2025 je v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov a ostatnými všeobecne platnými právnymi predpismi.

Predložený návrh rozpočtu na rok 2023 odporúčam Mestskému zastupiteľstvu schváliť a návrh viacročného rozpočtu na roky 2024-2025 zobrať na vedomie.

V Humennom, december 2022

Ing. Peter Pipák, MPH v.r.
hlavný kontrolór mesta